Helsedirektoratet

Returadresse: Helsedirektoratet, Postboks 220 Skøyen, 0213 Oslo, Norge

SYKEHUSET ØSTFOLD HF
Postboks 300
1714 GRÅLUM

Deres ref.:
Vår ref.: 26/4420-3
Saksbehandler: Gunhild J. Røstadsand
Dato: 12.06.2026

Legeattest i forbindelse med søknad om pleiepenger

Det vises til henvendelse 13. februar 2026 med spørsmål knyttet til regler om legeattest i forbindelse med søknad om pleiepenger. Vi beklager at det har tatt noe tid å besvare den.

Problemstillingen
I henvendelsen bes det avklart hva som forventes av leger når omsorgspersoner ber om legeattest fra spesialisthelsetjenesten i forbindelse med søknad om pleiepenger. Det reises spørsmål om erklæringen skal utarbeides etter pålegg fra Nav eller etter anmodning fra omsorgspersonene. Det anføres at det er gitt ulik informasjon om dette fra henholdsvis Nav og Helse- og omsorgsdepartementet.

Helsedirektoratets vurdering
Folketrygdloven § 21-4 gir Nav hjemmel til å innhente opplysninger, samt legeerklæring, uten hinder av taushetsplikt. Denne bestemmelsen gir Nav hjemmel til å pålegge helsepersonell å undersøke og intervjue en pasient som ledd i arbeidet med utstedelse av legeerklæring.

Etter Helsedirektoratets oppfatning kan det ikke gis et konkret svar på hvilken plikt spesialisthelsetjenestens generelt har til å utstede legeattester til ulike formål utenfor de situasjoner hvor det foreligger et pålegg om dette fra Nav etter folketrygdloven. I de tilfeller attesten ikke anses som en del av et behandlingsforløp må det vurderes konkret om slik plikt til å utstede attest foreligger. Formålet med attesten må da vektlegges i vurderingen.

Henvendelsen gjelder legeattester i forbindelse med søknad om pleiepenger. I folketrygdlovens kapittel 9 om pleiepenger er det gitt en egen bestemmelse i § 9-16 om *krav til dokumentasjon* ved søknad om pleiepenger. Etter bestemmelsens første ledd stilles det vilkår om legeerklæring fra lege i spesialisthelsetjenesten for rett til pleiepenger. I motsetning til den generelle bestemmelsen om pålegg fra Nav i folketrygdloven § 21-4, angir ikke § 9-16 hvem som skal anmode om legeerklæringen. Erklæringen er uansett en lovbestemt forutsetning for å vurdere kravene folketrygdloven stiller for å rett til pleiepenger. Formålet med legeerklæringen er å bidra til dokumentasjon av pasientens behov for kontinuerlig tilsyn og pleie på grunn av sykdom, skade eller lyte.

Helsedirektoratet
Avdeling for helserett
Gunhild J. Røstadsand
Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4 • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Nav har i Rundskriv til ftrl kap 9 – Stønad ved barns og andre nærståendes sykdom gitt veiledning til dokumentasjonsplikten i forbindelse med søknad om pleiepenger etter lovens § 9-16. Her presiserer Nav at kravet om legeerklæring fra spesialisthelsetjenesten forutsetter at barnet er under oppfølging av spesialisthelsetjenesten. Det vises til at Trygderetten i kjennelsene TRR-2025-3918 og i TRR 2025-4567 har slått fast at barnet må være under oppfølging fra spesialisthelsetjenesten for at det kan gis rett til pleiepenger.

Nav referer følgende fra Trygderettens kjennelser:
"*Retten uttalte i TRR-2025-39-18 at denne tolkningen er basert på lovhistorikk og forarbeidende til bestemmelsen. Det vises i den forbindelse til Prop. 104 L (2020–2021) - regjeringen.no hvor det står at det må foreligge sykdom av en slik art at det kreves kontakt med lege i spesialisthelsetjenesten.*
Det kan etter rettens vurdering ikke stilles strenge vilkår om at det skjer en aktiv oppfølging i den perioden det søkes pleiepenger for. Spesialisthelsetjenesten må i imidlertid være involvert i behandlingen. Det vil si at det må være en kontakt mellom familien og spesialisthelsetjenesten om veien videre, selv om den aktive behandlingen/utredningen midlertidig kan være satt på vent."

Siden ordningen om rett til pleiepenger forutsetter fremleggelse av legeattest fra spesialisthelsetjenesten, mener Helsedirektoratet at arbeidet med utstedelse av slik erklæring inngår som ledd i behandlingsansvaret spesialisthelsetjenesten allerede forutsettes å ha for barnet eller den alvorlig syke nærstående. Utgangspunktet for legens vurdering av pårørendes forespørsel om legeattest vil derfor være behandlingsrelasjonen spesialisthelsetjenesten allerede har eller har hatt med pasienten. Kravene til utforming av og innhold i attester og erklæringer etter helsepersonelloven § 15 vil derfor være førende for legens vurdering.

Til spørsmålet som reises om adgang til å avvise anmodning om legeattest fra pårørende, mener Helsedirektoratet at en eventuell uenighet mellom lege og pårørende om behovet for pleiepenger ikke i seg selv gir grunnlag for å avvise anmodningen om legeattest. En uenighet kan imidlertid bety at legeattestens innhold ikke støtter pasienten eller omsorgspersonens ønske. Slik sykehuset anfører, kan dette likevel stille seg annerledes hvis vilkårene for pleiepenger åpenbart ikke er oppfylt. Om det er grunnlag for å avvise en anmodning om legeerklæring må baseres på det medisinskfaglige grunnlaget i det enkelte tilfelle hvor kravene til faglig forsvarlig yrkesutøvelse etter helsepersonelloven § 4 og kravene til erklæringer og attester i helsepersonelloven § 15 vil være førende.

Når det gjelder spørsmålet om legen/spesialisthelsetjenestens ansvar for å innkalle pasienten til nærmere undersøkelser uten at dette følger av særskilt pålegg fra Nav, viser vi også til kravene i helsepersonelloven § 15. Det vil være opp til legens faglige skjønn om det i det enkelte tilfelle kan skrives legeerklæring basert på informasjonen legen/helseforetaket allerede har fra behandlingskontakten med pasienten. Denne vurderingen kan føre til at legen vurderer at det er nødvendig å innkalle pasienten. Følgelig ligger det til legens faglige skjønn å vurdere om pasienten skal innkalles, også i de tilfeller der Nav ikke har gitt pålegg om dette.

Helsedirektoratet legger som følge av dette til grunn at legeerklæring i forbindelse med søknad om pleiepenger etter fltrl. § 9-16 ikke forutsetter pålegg fra Nav i medhold av fltrl. § 21- 4.

Forskrift om krav til helsepersonells attester, erklæringer o.l gir nærmere regler om kravene til legeerklæringer. Videre viser vi til veiledningen til helsepersonelloven § 15 i Helsedirektoratets rundskriv til helsepersonelloven. Nav sitt Rundskriv til ftrl kap 9 – Stønad ved barns og andre nærståendes sykdom omtaler kravene til dokumentasjon i lovens § 9-16 nærmere.

Klage over avslag på anmodning om legeerklæring
Sykehuset Østfold anfører at leges beslutning om å avslå ønske om legeattest ikke kan påklages etter pasient- og brukerrettighetsloven § 7-2 og begrunner dette med at avslaget om legeattest ikke er brudd på rettigheter etter loven.

Helsedirektoratet legger til grunn at utstedelse av legeerklæringer eller attester etter en konkret vurdering vil kunne være å anse som helsehjelp i henhold til helsepersonelloven § 3 tredje ledd og pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3 bokstav c, dersom utstedelse av slik attest er nødvendig for videre undersøkelse og behandling eller som dokumentasjon for å få ulike trygdeytelser. I denne sammenhengen vil attesten anses som en del av pasientbehandlingen og inngå i det spesialisthelsetjenesten er forpliktet å tilby som ledd i helsehjelpen til den enkelte, jf. spesialisthelsetjenesteloven § 3-8.

Utstedelse av slik attest vil etter Helsedirektoratets vurdering normalt ikke falle inn under retten til "nødvendig helsehjelp" fra spesialisthelsetjenesten etter pasient- og brukerrettighetsloven § 2-2. I saker hvor pårørende opplever at de ikke får nødvendige legeerklæringer vil de kunne be tilsynsmyndigheten om en vurdering av om legens eller virksomhetens plikter etter henholdsvis helsepersonelloven og spesialisthelsetjenesteloven, er brutt til ulempe for pasienten, jf. pbrl § 7-4. Helsedirektoratet legger til grunn at dette er i samsvar med departementets forståelse.

Avsluttende kommentar
Utstedelse av legeattester som ikke er en del av et behandlingsforløp vil normalt måtte prioriteres bak kjernevirksomheten til spesialisthelsetjeneste som er undersøkelse, diagnostisering og behandling. Spesialisthelsetjenesten kan normalt ikke avvise anmodninger om attest for pasienter som er eller har vært i et behandlingsforløp og som gjelder et saksfelt hvor ordningen er bygd opp på en forutsetning om at leger skal utstede attest. Vurderingen i attesten må naturlig nok baserer på medisinskfaglige prinsipper og erklæringens innhold og konklusjon vil derfor avhenge av legens konkrete vurdering. Omsorgspersonene kan derfor ikke kreve en erklæring som i resultat begrunner deres søknad om pleiepenger.

Helsedirektoratet vil avslutningsvis bekrefte at vi i likhet med sykehuset Østfold legger til grunn at kravet om legeerklæring fra *lege i spesialisthelsetjenesten* i folketrygdloven § 9-16 omfatter både overleger og underordnede leger i spesialisthelsetjenesten.

Vennlig hilsen

Wenche Dahl Elde e.f.
avdelingsdirektør

Gunhild J. Røstadsand
spesialrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk